

Hódos László:

Forrai Sándor rovásírás kiállítása

A székely-magyar rovásírás 20. századi nagy újjáéledését Forrai Sándor vándorkiállítása indította el 1975. november 23-án, a XIII. kerületi, Frangepán utcai Református Egyház gyülekezeti termében.

Forrai Tanár Úr célja volt, hogy bemutassa a székely-magyar rovásírás fennmaradt emlékeit, őseink tehetségét, műveltségünk magas fokát.

A kiállítás tanulmányozása során, a hiteles bizonyítékok megtekintésekor kiderül, hogy az őstörténet kutatásánál nem lehet egyedül csak a nyelvtudomány a mindenható, szinte valamennyi tudományágat be kell (kellene!) vonni, (néprajz, régészet, antropológia stb.) mert csak az összefüggéseken alapuló kutatómunka segítségével lehet a rovásírás történetét feltárni.

Rámutat arra, hogy a székely-magyar rovásírás szerves, fontos része az írástörténetnek, azaz nem máshonnan átvett, hanem önállóan kifejlődött, több ezer éven át formálódott kultúrkincsünk.

Bebizonyítja, hogy rovásírásunk az írástörténet legfejlettebb rövidítési rendszerével rendelkezik. Bemutatja, hogy a székely-magyar rovásírás több ezer éves ősi elemeket is tartalmaz, ezeknek a mai napig való tudatos megőrzésével. Különböző összehasonlító táblázatok segítségével bemutatja a székely-magyar rovásírás jeleinek valamennyi ókori írással való összefüggését.

Forrai Tanár Úr így vall munkájáról: *„Elérkezett annak az ideje, hogy rovásírásunk, nemzeti önismeretünk javítására végre közkinccsé váljon elsősorban a tanulói ifjúság számára. Ugyanakkor régi mulasztásokat is kell pótolni, hogy ősi írásbeliségünkről, műveltségünkről, ősi kultúránk egyik bizonyítékáról a nyugati népek is tudomást szerezzenek”*

Az eredeti kiállítás 125 darab szürke papírral bevont farostlemezre készült. Méretek: kb. 30 és 60 cm. között, és kisebb magyarázó csíkok. Utolsó teljes bemutatása Szakács Gábor szervezésében, 2000-ben a Magyarok Házában volt, ezen Forrai Sándor is részt vett és beszédet mondott.

A kiállítás anyaga az elmúlt 30-35 év alatt erősen megrongálódott, sérült. A Forrai Sándor Kör alapítói, Szakács Gábor és Friedrich Klára a kiállítás felújítására engem, mint a Kör tagját kértek fel. A felkérést megtiszteltetésnek érezve láttunk munkához feleségemmel, Szántó Andreával, aki nyomdászati szakember.

Néhány képet nyomdai képolvasó (szkenner) segítségével másoltunk, többet számítógéppel (digitálisan) újra rajzoltunk és szerkesztettünk.

A 2008-as és 2009-es év folyamán készültünk el a szép, könnyen szállítható kiállítással. A méretek egységesen 50x35 cm, álló vagy fekvő formában. 2008-ban néhány darab kiállításra került a gödöllői tanácskozáson. Ez után már sok helyen bemutattuk, többek között a délvidéki Temerinben, a Magyarok Világszövetségében-Budapesten, Pécsen, Sopronban, Kecskeméten, a felvidéki Érsekújváron, Tatán, Naszályon, Böszörménytől, a Budapest XVII. kerületi rovásírás Versenyeken a Zrínyi Miklós Általános Iskolában... Néhány kép megjelent a Magyarok IX. Világkongresszusának VIII. kötetében, a 201-209. oldalon.

Kilenc képet mellékelek a felújított kiállításból írásomhoz.

FORRAI SÁNDOR

TANÁR,
ÍRÁSTÖRTÉNÉSZ,
REFORMÁTUS
PRESBITÉR

FORRAI SÁNDOR
ROVÁSÍRÁS ABC-JE

A	4	I	1	P	1
Á	4	J	1	R	1
B	X	ak	1	S	1
C	↑	ek	0	SZ	1
CS	1	L	1	T	1
D	1	LY	0	TY	X
E	1	M	1	U	1
É	1	N	1	Ö	1
F	0	NY	D	Ü	1
G	1	O	0	Q	1
GY	1	Ö	0	V	1
H	1	Ö	k	Z	1
I	1	Ö	0	ZS	Y

Forrai Sándor tanár 1913-ban született Munkácsen és 2007-ben hunyt el Budapesten. A magyar rovásírás oktatója, kutatója, terjesztője. Vándorkiállítását 1975-ben mutatták be először a Református Egyház Bp. XIII. kerületi Gyülekezeti termében. A Forrai Sándor Kör alapítói, Szakács Gábor és Friedrich Klára a 30 év alatt tönkrement kiállítás felújítására a Kör tagját, Hódos Lászlót és Hódosné Szántó Andreát kérték fel, akik kitűnő minőségben és könnyen hordozható formában készítették el. **ISTEN ÁLDÁSA KÍSÉRJE A KIÁLLÍTÁS ÚTJÁT!**

Hang- érték	Török csoport		Rúna	Középtenger-melléki csoport			Föníciai-sémi cs.		
	Magyar	O-török		O-görög	Latin	Etruszk	Perzsa	Asszír	Heb.
1. a, á	𐌰	𐌱	𐌲	𐌳	𐌴	𐌵	𐌶	𐌷	𐌸
2. b.	𐌸	𐌹	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂
3. c, z	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
4. cs.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
5. d.	𐌸	𐌹	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂
6. e, é	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
7. f, p.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
v, f	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
8. g.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
9. gy.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
10. h.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
11. i.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
12. j.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
13. ly.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
14. -k-	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
15. k-k	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
z.				x+v	↓ y	↓ y	y		𐌸
16. l.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
17. m.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
18. n.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
19. ny.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
20. o.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
21. ö.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
22. p.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
23. r.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
24. s.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
25. sz.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
26. t.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
27. ty.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
ö.				𐌸	𐌹	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽
28. u.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
29. ü.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
30. v.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
31. z.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
32. zs.	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾	𐌿	𐍂	𐍃	𐍄
ψ.				𐌸	𐌹	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽

20.

**A FÖLDKÖZI-TENGER MELLÉKI ROVÁSÍRÁSOK
EGYMÁSSAL ROKON BETŰSORAI
SEBESTYÉN GYULA SZERINT**

(Kép: Sebestyén Gyula: A magyar rovásírás hiteles emlékei 157. old.)

A táblázat három fő csoportra osztja a rovásírást: 1. föníciai-, 2. középtenger-melléki- (földközi-tenger melléki-), és török csoport, melybe sorolja a magyar rovásírást is. E három fő csoporton kívül, külön feltünteteti a germán rúnát. Sebestyén után a föníciai alatt általában sémit is értenek. A „föníciai” földrajzi fogalom, melynek területén ősidők óta majdnem minden előászási nép megfordult.

**39. A CAMPAGNAI MEZŐN TALÁLT (KB. 3000 ÉVES)
SZKÍTA EREDETŰ ROVÓBALTA TOKJA**

(Kép: Debreczeny Miklós: Az ősmagyar írás
néhány hazai és oroszországi emléke 91. old.)

Lubbock, angol régész, a Róma melletti Campagna mezőn talált egy Kárpát-medencei készítésű szkíta rovásfeliratos baltatokot. Az írást 1914-ben magyar nyelven Debreczeny Miklós fejtette meg, aki a ligatúrák feloldása után: „segít is, út is, ró is” szöveget olvasta ki. Pataky László 1971-ben, az előbbitől eltérő módszerrel szintén hasonló eredményre jutott: eGe SEeT EeS ŪT EeS RO. Mai nyelvzetünkkel: „ékesít is, út is, ró is”. Az „e”-nek kettős Ee-vel való kifejezésére a rovásbotnaptár több példát is szolgáltat. Az „ŪT” szó rövidítésére Telegdinél találunk analógiát, az R jele rovásírásos nyelvemlékeinkben szintén ismert.

Littera Siculica et Notationibus Quorundam Hungar. Dobus.

1 j t e x h f gy l g o f d e t d t c s n c z x b a
 . n r . f p x ö . d o . j ny c n . d m . o ly . l l . k fin v k
 . v z s . m . o . i l u m x y . i e l s
 Anno 1753 die 2^a May

Alphabetum Ungaricum (Clar. Dési Udvárhelyi)

o o a o m o n j t x f l o o t n t x 1
 ny n m ly l k k h j i h gy g h f e d c s u b a
 ψ m m y n x y l m n e p o
 s e z v u u gy e z s r e p o

Abbreviationes in minio hucus scribende:

aa se se su tu ti tu lo le la . he he ha go yi ya ba b, ba

Abbreviationes in fine locum:

y n m x e o e s
 ne st le nk egy ny s nec

106.

**DOBAI- ÉS DÉSI FÉLE BETŰSOR A
 MAROSVÁSÁRHELYI KÉZIRATBÓL 1700 KÖRÜL**

(Kép: Sebestyén Gyula, 117. old.)

Dobai István néhány jele már erősen eltorzult formát mutat, míg Dési Ferenc betűsora a Bél-Kapossiéval mutat hasonlóságot. Dési is a rovás R jelének hosszú összekötő vonalát önálló kis „r” jelként alkalmazza és vele Rl és RA szótagrövidítéseket alkot.

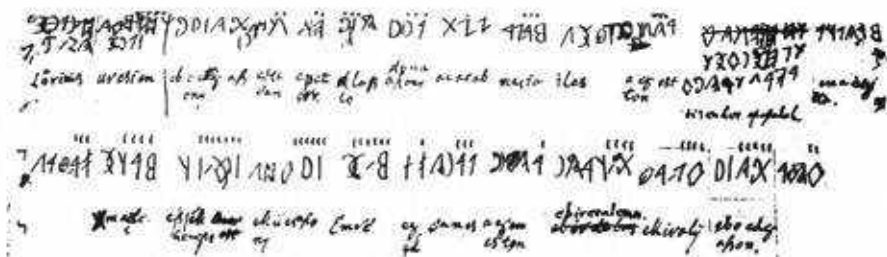

59.

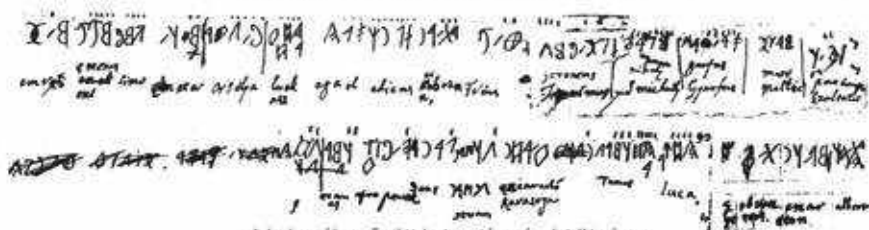
LUIGI FERDINANDO MARSIGLI (1658 – 1730)

(Kép: Sebestyén Gyula: A magyar rovásírás hiteles emlékei, 36. old.)

Bolognában született, térképész, hidrológus, botanikus, régész, hadmérnök, hadtörténész. Legnagyobb terjedelmű rovásemlékünket, a XII. századi rovásbot-naptárt 1690-ben Erdélyből Bolognába vitte és az egyik könyvébe átmásolta, így mentette meg az utókor számára.

A bolognában őrzött botnaptár másolat III. része

A bolognában őrzött botnaptár másolat IV. része

66.

MARSIGLI-FÉLE ROVÁSNAPTÁR MÁSOLATÁNAK III. ÉS IV. RÉSZE

(Kép: Forrai Sándor: Kúskarácsonról sülvestér estig 82. okl.)

A naptáron a katolikus hitre áttérték használatára az állandó ünnepek napjait tüntették fel. Harmadik részében a július 13-tól szeptember 24-ig, a negyedik részben szeptember 14-től december 31-ig tartott névünnepeket és egyházi ünnepeket rótták fel.

← Az olvasás iránya.

76.

A ROVÁSBOTNAPTÁR MÁSODPÉLDÁNYÁRÓL KÉSZÜLT CSÍKMÁSOLATOK

(Kép: Forrai Sándor: Kúskarácsonról sülvestér estig 153. ocl.)

- A) A rovásbot első oldalának első felén: Kúskarácsonról – Bödögasszonyig.
- B) A rovásbot első oldalának másik felén: Nagy Ambruziótól – Benedekig.
- C) A rovásbot második oldalának első felén: Margitától – Szentkeresztig.
- D) A rovásbot második oldalának másik felén: Mátétól – Sülvestér estig.
- E) A rovásbot harmadik oldalának első felén: Böllehentől – Filátosig.
- F) A rovásbot harmadik oldalának másik felén: Annás püspök, Kalifás.
- G) A rovásbot negyedik oldalának első felén: Édentől – Áldásig.
- H) A rovásbot negyedik oldalának másik felén: Az ABC.

89.

ROVÁS ABC A SZÉKELYUDVARHELYI
REFORMÁTUS TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET
1929-ES ÉVKÖNYVÉBŐL

(Kép: Forrai Sándor: Kűskarácsonról szilveszter estig 177. old.)

A másoló a betűsor felső keretének rajzába beillesztett három rovással írt szót: ROVÁS ÍRÁS ABC. Írta Lévai Lajos, az intézet tanára, aki diákjait is megtanította ősi rovásírásunkra.

Hódos László - Tömörítvény

1. Őseink írásának helye és szerepe a világ mai írásműveltségében.

3. Fiataljaink megszólításának lehetősége a „Ha nincsen gyökér, nincsen fa” székely közmondás jegyében

Előadásomat és a kiállítás bemutatását Forrai Sándor munkásságának és emlékének szentelem.

A kongresszus színhelyén egy bemutatót fogok létrehozni. Forrai Sándor saját, felújított kiállítását, melyet – fél évszázaddal ezelőtt – arra szánt, hogy minél nagyobb közönséghez eljusson. Ez a kiállítás kézzelfoghatóan bemutatja azt a több évtizedes, szívós, kitartó munkát, melyet a Tanár úr végzett ősi írásműveltségünk felkutatásával, megismertetésével és megértetésével. Nem utolsósorban pedig ennek elhelyezésével a világ írásműveltségének széles palettáján (lásd fent 1. pont).

Rövid életrajz bemutatása után nagyvonalakban vázolom Tanár úr kutatási irányait, eredményeit. Külön kitérve a mindenkori fiatal nemzedék megszólítására (lásd fent 3. pont).

Méltatom magát a kiállítást, mely alighanem a mai napig egyedülálló, látványos fénypontja e témának.

Ki kell térnem az akkori és a jelenlegi körülményekre is mely a kiállítást és Tanár úr kutatásait, megállapításait érintette politikai és kulturális vonalon.